

Волонтер Тетяна Люлька: На власні очі бачила, як батьки по підвалах ховають дітей від евакуації

УКРАЇНА, НЕДІЛЯ 15 ВЕРЕСНЯ 2024 09:00

UA EN RU

Волонтер Тетяна Люлька (фото: надані РБК-Україна)

АВТОР: [КАТЕРИНА ГОНЧАРОВА](#)

Евакуація дітей із прифронтових територій може перетворитися на цілий виклик, якщо виїздити категорично не хочуть самі батьки. Про те, як родини рятують від обстрілів, а потім допомагають атапуватися на новому місці - детальніше у матеріалі РБК-Україна.

До повномасштабного вторгнення РФ в Україну Тетяна Люлька будувала успішну кар'єру, входила до списку десяти кращих маркетологів країни. Навесні 2022-го вона разом з іншими волонтерами привезла допомогу дітям, які з батьками переховувалися від обстрілів в метро Харькова. Той момент став ключовим: волонтер вирішила зосередитись на допомозі дітям. І вже за тиждень почав роботу волонтерський штаб у Білій Церкві.

За два з половиною роки Тетяна з командою здійснили 83 поїздки на прифронтові території. Одна з великих проблем під час евакуації - те, що немало родин з різних причин свідомо відмовляються виїхати, наражаючи на небезпеку себе і дітей, каже голова фонду.

[РБК-Україна](#) поспілкувалося з Тетяною Люлькою про труднощі евакуації родин з зони війни і те, чому часом батьки не хочуть виїздити, навіть попри пряму для них загрозу. Далі - пряма мова співрозмовниці.

"Не чекайте, коли доведеться виїздити лише з однією сумкою"

Я брала участь у евакуації дітей дуже багато разів. І мушу визнати: щоб це пережити, треба мати дуже здорові нерви. Найбільше розчаровує, коли люди приймають рішення залишатись. Таке, на жаль, буває часто. Неправильно говорити, що всі ці люди чекають росіян, що вони "ждуни". Але часто їхні рішення не просто дивують: від багатьох рішень цих людей стає дуже боляче.

Найперший аргумент - що їм просто немає куди їхати. Великою проблемою є дезінформація, що поширюється в телеграм-каналах міст та сіл "червоної" зони. Це, також, дуже впливає на рішення не виїздити.

Ми розробили так звану "лагідну евакуацію", щоб зменшити рівень стресу для родини та підвищити рівень їх адаптації після виїзду. Як це відбувається? Після кількох місяців спілкування з родиною з Донецької, Харківської, Сумської чи Запорізької областей, коли встановлені довірливі стосунки ми запрошуємо родину на кілька днів до нас в місто - подивитися, що і як.

Таких "лагідних евакуацій" було вже багато, і вони показали свою ефективність. Насамперед, родина переконується в можливості знайти роботу, а діти - відвідувати школу офлайн. Також, в порівнянні з прифронтовими містами, в нашому місті порівняно спокійно. Діти завжди дивуються можливості вільно гуляти протягом дня містом. Ходити до кінотеатру. Гуляти з друзями. Саме діти перші дуже позитивно реагують на можливість переїхати до нашого міста.

Фото: Тетяна з командою волонтерів вивозить родини з дітьми із прифронтових територій

Далі - вже відпрацьований механізм. Евакуацію проводимо двома великими бусами. Ми розуміємо цінність усього того, що бажають забрати родини з дітьми. Щось є пам'ятним.

Наприклад, зараз готуємо до евакуації родину полеглого героя з Сумщини з трьома дітьми. Дружина дуже просить допомогти розкрутити і забрати ліжко. Ми починаємо її вмовляти, що знайдемо їй ліжко вже тут. Але вже крізь сльози пояснює, що ліжко зробив своїми руками чоловік, який загинув. І що для неї це пам'ять про нього. Звичайно, ми заберемо те ліжко. Бо для таких жінок пам'ять - це все, що залишилось після чоловіка.

Але евакуація - це лише початок. З родиною працює наша патронатна служба - пошук і оренда житла, облаштування і допомога в ремонтних роботах, якщо є така необхідність. Допомогаємо підібрати школу та садочок. Дуже часто допомагаємо в повному відновленні документів. Родини проходять медичні обстеження, психолога. Намагаємося зробити так, щоб родина на новому місці стала самостійною.

Буває, що люди з якихось причин повертаються назад. Зазвичай коли не знайшли на новому місці роботу, не прижилися. Але з родин, які ми вивезли, назад жоден не повернувся. Це доказ тому, що не можна залишати родину наодинці з собою, треба допомагати облаштувати життя на новому місці.

Евакуювати родину з дітьми з прифронтової території - це тільки частина справи. Набагато складніше людям адаптуватися до зовсім нового життя. Найчастіше після приїзду на нове місце тиждень родину взагалі не чіпаємо, даємо побути у спокої. Бо це для них величезний стрес. В перші дні багатьом треба побути наодинці з собою, щоб хоч якось оговтатися.

Часто у дітей від пережитого через війну відбуваються як зворотні, так і незворотні психологічні зміни. Тому всі діти проходять заняття з психологом. І з евакуйованими дітьми важливо проводити багато часу, огортати їх турботою.

Фото: Родини спершу привозять на нове місце, щоб показати умови, в яких вони можуть жити

До прикладу, ми отримали донат, на який змогли купити деревообробні станки, і тепер маємо змогу проводити дітям майстер-класи. Але наразі, наш майстер готується до служби в ЗСУ, тому такі активності поки будуть поставлені "на паузу".

Є родина зі Слов'янську, у них 6 діток. Дуже хороша сім'я. Запамяталася їхня кімната - вся у грамотах, медалях, які діти здобули на спортивних змаганнях, стали чемпіонами.

Вони виїхали з дітьми в Дніпропетровську область в перші дні вторгнення. Їм сільська рада надала хатинку, і родина витратила всі свої заощадження, щоб провести туди електрику і адаптувати дім до життя, навели там порядок. Бо звикли, щоб було чисто і красиво. Але вже за кілька місяців повернувся господар будинку і побачивши такі позитивні зміни повідомив, що буде продавати будинок. Родина була змушена повернутись назад до Слов'янську.

Ще одна родина з Донецької області, яка готова була переїхати, навіть житло їм знайшли. Але за тиждень жінка написала мені, що виїжджати не буде. Вона не повідомляє прямим текстом, але причина очевидна - евакуюватись відмовляється чоловік. Поки він там, то вона з дітьми також буде з ним.

Чому деякі батьки відмовляються вивозити дітей

Часто хочуть виїздити, але не дозволяють батьки. Це величезна проблема. Колись я отримала повідомлення від 13-річної дівчинки з прифронтового міста. Писала, що дуже хоче переїхати, мріє про життя у відносно спокійному місці. Мріє мати друзів, школу, і не хоче цілими днями сидіти вдома. Але її родина не має бажання виїхати. І от куди писати, в які двері стукати? Бо неповнолітню дитину без дозволу батьків ми вивезти не можемо.

На жаль, є випадки, коли батьки ховають дітей від евакуації. Я на власні очі бачила, як батьки по підвалах ховають дітей. Таку ситуацію свого часу ми бачили і в Бахмуті. Коли росіяни зайшли в Бахмут, там залишалося понад 500 дітей.

Одного дня отримала повідомлення від військового, з якими ми познайомилися у Краматорську. Він артилерист, а до повномасштабного вторгнення мав власні ювелірні крамниці. Тато п'яти дітей. Попри це все, за власної ініціативи пішов до війська. Написав мені, що в Сіверську Бахмутського району є багатодітна родина, що відмовляється виїжджати. Військовий попросив мене приїхати й поспілкуватися з ними.

Фото: Для переїзду дітей з інвалідністю потрібні спеціальні умови

На той момент у місті залишалося кілька сімей, які навідріз відмовлялися виїздити. Місто вже було без світла, води і газу. Жодних умов для життя дітей, постійні обстріли.

Я ретельно готувалась до цієї поїздки. Роздрукувала карти, щоб показати наскільки близько ворог. Я показували дописи з соцмереж і свідчення жінок, що постраждали під час окупації в Херсоні і Бучі. Тільки в такий спосіб вдалося переконати маму з трьома дітьми виїхати.

Ми були в Бахмуті незадовго до окупації міста росіянами. Там на той момент залишалася родина з двома хлопчиками. Я потім їх шукала, бо не знала, чи вони вижили. Шукала, бо

обіцяла, що забере їх. Вже пройшов рік, і ось тільки в червні 2024-го я виявила інформацію про них на російських ресурсах. Виявилося, що їх вивезли разом з мамою в росію.

Моя знайома загинула в Маріуполі. І я шукала її доньку. І через два роки я її знайшла. Дівчинку вивезли до Криму. Таких випадків дуже багато.

"Це моя мета: діти мають повернутися додому"

В моєму кабінеті стоїть фото з дітьми, яких я свого часу не змогла вивезти. Для мене це щоденна мотивація. Це моя мета: діти мають повернутися додому. Вивезення дітей з окупованих територій - окрема тема, в якій багато чого через міркування безпеки не можна озвучувати.

Влітку ми провели дві евакуації з Лиману. Одну родину звідти переконували виїхати буквально півроку. І коли Лиман вже закрили для в'їзду, вони самі позвонили і попросили їх забрати. Ризикуючи, ми їхали, але вийшло забрати всіх: з речами, з домашніми тваринами. Одну родину безкоштовно поселили в будинку на Черкащині, іншу - під Києвом. Якби вони ще тиждень почекали, то ми б їх забрати вже не змогли.

Скажу ще одну річ, яку я часто чую від військових. Потрібно припинити возити допомогу в "червоні зони". Натомість створювати усі умови для людей, що погодились на евакуацію.

Фото: Тетяна мріє, що зможе вивезти з окупованих територій якомога більше дітей

Ми не в змозі охопити тисячі, але ті родини, що евакуювали, ми забезпечені усім необхідним, щоб почати нове життя. На жаль, є люди і родини, що і до повномасштабної війни жили в скруті. І причини різні. Але, вважаю, ті, хто бажають змінити своє життя не будуть нехтувати шансом виїхати.

Наприклад, ми вивезли родину з двома дітьми з Лиману в маленьке село на Київщині. І яке було наше здивування, що вже через два тижні і тато і мама знайшли роботу. А ще через місяць самі знайшли будинок в кращому стані і, не турбуючи нас, переїхали. Ця родина відразу проявила себе, як ті, що готові працювати і не чекають допомоги. Таких людей ми хочемо

підтримувати. Саме такі родини - приклад для своїх дітей, як брати відповідальність за своє життя. Тому їх підтримали і місцеві, і підприємство, куди вони влаштувалися працювати.

Але, хочу наголосити, що кожна ситуація вона індивідуальна з тисячами деталей. Буває, що родини з дітьми виїхати хочуть, але не можуть фізично.

В одній підопічній родині є хлопчик з важкою формою ДЦП. У свої 16 років він важить під сотню кілограмів. Просто вивезти на двір приватного будинку - це ціла процедура. І щоб евакуювати цю родину, відразу треба забезпечити відповідними умовами. На це потрібні кошти. Сім'я із задоволенням виїхала б, але в мене немає можливостей, як їх забрати. І у нас таких родин багато.

По-різному себе поведуть і власники житла, яке здають в оренду. Окрема категорія - ріелтори. За два роки лише одна відмовилась брати відсоток з оренди, коли почула, що квартира - для пораненої дитини з Херсону.

А був випадок, коли сама власниця квартири працювала ріелтором. Я пояснила, що квартиру орендуємо для дитини з бабусею, що мама загинула. Спитала, чи може хоча б знижку зробити або не брати відсоток, бо вона ж власниця, тому і так заробляє на оренді. Ця пані відповіла, що "кожен виживає, як може...".

Фото: Евакуація - лише один з етапів: далі родинам треба адаптуватися на новому місці й шукати роботу, а дітей - влаштовувати в навчальні заклади

Тому ми запустили проєкт "ДІМ". Це буде Центр допомоги дітям та стареньким. Місце, де можуть жити діти, що втратили батьків але живуть з опікуном - бабусяю чи дідусем. У нас є під опікою Влад з Лиману. Хлопчику сім років. Мама загинула, бабусі сімдесят років. Ми орендуємо для них житло. Дитину возимо до психолога. Одним словом, наша патронатна служба повністю займається цією дитиною.

Є дідусь з Бахмуту, який втратив все, і родину. Хлопчик-сирота, дідусь з Бахмуту та інші діти і старенькі можуть жити в Центрі допомоги дітям та стареньким ДІМ. Детальніше про це можна почитати на [сторінці нашого фонду](#).

Чому згасає ентузіазм у волонтерів і як цього уникнути

Всі ми пам'ятаємо, як на початку повномасштабного вторгнення чи не кожен став волонтером, люди об'єдналися і робили безліч корисних речей. Зараз у багатьох ентузіазм трохи згасає.

Відразу, з початку повномасштабного вторгнення я розуміла, що розгортати діяльність фонду і робити гуманітарний склад не варто в Києві. Бо столиця, на жаль, все ж залишається "яскравою" мішенню для обстрілів. Тому обрала білу Церкву.

Коли ми починали роботу, в місті діяло більше сотні подібних організацій. Потім вони поступово почали закриватися, а на сьогоднішній день можливо працює кілька. Стабільно розвиваються лише ті, що розпочали свою діяльність ще в 2014 році.

Я ставила собі питання, чому так відбувається, аналізувала ситуацію. Самі організації вважають причину свого закриття у відсутності підтримки і зменшення допомоги від закордонних донорів. Але ми, також, працюємо в однакових з усіма умовах. В тотальному зменшенні донатів та відсутності допомоги із-за кордону.

Гадаю, причина у відсутності менеджменту і стратегії розвитку. У вересні 2022 року я мала чітке уявлення про архітектуру фонду. І найперша мета - волонтери повинні стати офіційними працівниками фонду. Легалізація статусу кожного, хто хотів допомагати дітям в нашій організації - було моєю пріоритетною задачею. Допомога повинна бути ефективною.

Фото: Щоб продовжувати ефективно допомагати, в громадських організаціях має бути сильний менеджмент, переконана Тетяна Люлька

Для нас ніколи не було достатньо робити гуманітарні місії. Ми завжди хотіли допомогти чимось більшим, ніж продуктивний набір чи іграшки. Тому ретельно вивчали ситуацію в кожній родині. Збирали інформацію та пропонували допомогу родині саме таку, що покращить життя конкретної дитини.

Щоб виконувати таку роботу, людина має бути з відповідними цінностями на рівні ДНК, з бажанням допомагати дітям, щирою і не думати про те, де взяти кошти на вечерю для власних дітей або чим заплатити за “комуналку”.

Менеджмент - основа будь-якої організації. І не важливо, це бізнес чи благодійний фонд. Лідер-керівник, що бере відповідальність за свою зграю-команду. І тут працює формула, що успіхи - це заслуга нашої команди, а усі поразки - мої. Це про відповідальність.

Ми ніколи не надішлемо в пакунку протерміноване. Уважно і прискіпливо перебираємо одяг за принципом "як для власних дітей". Якщо ви завітаєте в наш штаб, то побачите, як ми любимо порядок. На кожному складі все чітко і зрозуміло розкладено. Оформлені усі документи. Тільки так може працювати фонд в довготривалій перспективі.

Кожен в команді знає і чує від мене лише одне: "те, що ми робимо, важливіше нас самих".

--	--	--	--	--

Читайте РБК-Україна в Google News

Евакуація

Внутрішньо переміщені особи

Війна Росії проти України

Волонтери